

รายละเอียดของรายวิชา (Course Specification)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา คณะเภสัชศาสตร์

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัสและชื่อรายวิชา

157412 หลักการของสปาและการนำไปใช้ (Spa Principle and Application)

2. จำนวนหน่วยกิต

2 หน่วยกิต (2-0-4)

3. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง หลักสูตรปรับปรุง
พ.ศ. 2551

ประเภทวิชาเอก (เลือก)

4. อาจารย์ที่รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา

รศ.ดร.ภญ. อรสร สารพันโชติวิทยา

อาจารย์ผู้สอน

ผศ.ดร.ภก. สรวุฒิ รุจิวิวัฒน์

ภญ. จิตราวรรณ วิทยานันท์¹

อ.ธิดารัตน์ อร่ามวัฒน์ชัย³

อ.ภญ. วัชรภรณ์ ตั้งประดิษฐ์

อ.ดร.ภญ. เพ็ญศรี เจริญสิทธิ์

น.ท.พญ.อรวรรณ กิจเชวงกุล²

อ. ฉัตรณรงค์ พุฒทอง⁴

5. ภาคการศึกษา/ชั้นปีที่เรียน

ภาคต้น ปีการศึกษา 2556 /ชั้นปีที่ 4

หมายเหตุ

¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก

² ศูนย์การแพทย์ผิวหนังกรุงเทพ

³ โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์

⁴ คณะสาธารณสุขศาสตร์ ม.นเรศวร

6. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)
-ไม่มี-
7. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี)
-ไม่มี-
8. สถานที่เรียน
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
9. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด
1-2 พฤษภาคม 2555
(โครงการ สัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของภาควิชา (ภ.218))

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

- (1) เพื่อให้ให้นักศึกษาทราบหลักการ วิวัฒนาการ ประเภทของสปาแบบต่างๆ
- (2) เพื่อให้ให้นักศึกษาทราบถึงวิธีการบริหาร การจัดการสปา เพื่อสุขภาพโดยคำนึงถึง จริยธรรมการประกอบการสปา
- (3) เพื่อให้ให้นักศึกษาทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการสปาและการสอบเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ
- (4) เพื่อให้ให้นักศึกษาทราบเกี่ยวกับเครื่องสำอาง โภชนบำบัด ธรรมชาติบำบัด สวดคนช บำบัด และ วารีบำบัดในงานสปา
- (5) เพื่อให้ให้นักศึกษาทราบเกี่ยวกับกายวิภาคสรีรวิทยา กล้ามเนื้อ ระบบประสาทระบบ ไหลเวียนเลือดและน้ำเหลืองที่เกี่ยวข้องกับการรักษาเบื้องต้น
- (6) เพื่อให้ให้นักศึกษาทราบเกี่ยวกับการนวดไทยและการนวดผสมผสานเพื่อการรักษา

2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

- (1) เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและสอดคล้องกับ มคอ.2
- (2) เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ลดความซ้ำซ้อนกับรายวิชา 157431 การดูแลสุขภาพทางเลือก (Alternative Health Care)

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

1. คำอธิบายรายวิชา

การศึกษาถึงกระแสของการรักษาโดยใช้หลักของสปาในปัจจุบัน เช่น การพอกการห่อ การแช่ในอ่างน้ำ การอาบน้ำ การนวดไต้มน้ำ การนวดฝ่าเท้า และการนวดโดยใช้เครื่องหอม นอกจากนี้ยังเรียนรู้เกี่ยวกับกายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา กล้ามเนื้อ ระบบประสาท ระบบไหลเวียนเลือดและน้ำเหลือง ที่เกี่ยวข้องกับการรักษา

2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
30 ชั่วโมง	ไม่มี *	-	60 ชั่วโมง

3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. คุณธรรม จริยธรรม

ก. คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา

- (1) มีความรับผิดชอบต่อตนเอง วิชาชีพ และสังคม
- (2) มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและสังคม
- (3) มีวินัยเคารพกฎ ระเบียบข้อบังคับขององค์กรและสังคม

ข. วิธีการสอน

- (1) กำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เช่น การเข้าเรียนตรงเวลา สม่่าเสมอ การรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา การแต่งกายถูกระเบียบ
- (2) การกำหนดบทลงโทษหากมีพฤติกรรมการทุจริต
- (3) สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ระหว่างการเรียนการสอน ยกตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องการประกอบการธุรกิจสปา

ค. วิธีการประเมินผล

- (1) ความตรงต่อเวลาในการเข้าเรียนและจำนวนครั้งของการเข้าเรียน
- (2) การปฏิบัติตามกฎระเบียบการเข้าสอบ

2. ความรู้

ก. ความรู้ที่ต้องได้รับ

การศึกษาถึงกระแสของการรักษาโดยใช้หลักของสปาในปัจจุบัน เช่น การพอกการท้อ การแช่ในอ่างน้ำ การอาบน้ำ การนวดไต้มน้ำ การนวดฝ่าเท้า และการนวดโดยใช้เครื่องหอม นอกจากนี้ยังเรียนรู้เกี่ยวกับกายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา กล้ามเนื้อ ระบบประสาท ระบบไหลเวียนเลือดและน้ำเหลือง ที่เกี่ยวข้องกับการรักษา โดยผู้เรียนจะได้รับความรู้ ในลักษณะที่

- (1) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาที่ศึกษา ●
- (2) สามารถประยุกต์ความรู้ทักษะเกี่ยวกับสปาเพื่อนำมาใช้รักษาอาการบางชนิด เช่น อาการเครียด นอนไม่หลับ การปวดเมื่อยตามร่างกาย ●
- (3) การตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถติดตามความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสปาและเครื่องสำอางที่ใช้ในสปา สามารถบูรณาการความรู้ในที่ศึกษากับความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ●

ข. วิธีการสอน

การบรรยายในห้องเรียนและถาม-ตอบในชั้นเรียน โดยมีการเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับธุรกิจสปา ในบางหัวข้อ รวมทั้งการมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่น ค้นคว้าเพิ่มเติมจากการมอบหมายของอาจารย์ผู้สอน

ค. วิธีการประเมินผล

- (1) การสอบภาคบรรยายและภาคปฏิบัติในการสอบกลางภาคและปลายภาค
- (2) ความสม่ำเสมอและพฤติกรรมของผู้เรียน

3. ทักษะทางปัญญา

ก. ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา

- (3.1) ความสามารถในการระบุแหล่งข้อมูลสำหรับการค้นหา/สืบค้นข้อเท็จจริง แหล่งที่มาของปัญหา ●
- (3.2) ความสามารถในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเป็นระบบ ●

ข. วิธีการสอน

อาจารย์บรรยาย แนะนำ และมอบหมายงานให้นิสิตค้นคว้าเพิ่มเติม และยกตัวอย่างกรณีศึกษาในห้องเรียน

ค. วิธีการประเมินผล

(1) การให้คะแนนการเข้าเรียน

(2) ประเมินผลจากผลการสอบข้อเขียนในการสอบกลางภาคและปลายภาคโดยผนวกข้อสอบเชิงวิเคราะห์และแก้ปัญหา

4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ก. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องการพัฒนา

(4.1) มีความรับผิดชอบต่อตนเองในการเข้าเรียนและสังคม

ข. วิธีการสอน

(1) การมอบหมายให้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น การอภิปรายกรณีศึกษาในชั้นเรียน

(2) การกำหนดเวลาเข้าเรียน ส่งงานที่ได้รับมอบหมาย

ค. วิธีการประเมิน

(1) ประเมินจากความถี่/ จำนวนครั้งของการเข้าเรียน

(2) ประเมินจากการซักถามอาจารย์ผู้สอนระหว่างเรียน

5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ก. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องการพัฒนา

(5.1) ความสามารถในการใช้ความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์และสถิติ ตลอดจนความสามารถในการวิเคราะห์ แปลผล และการนำเสนอได้อย่างเหมาะสม

ข. วิธีการสอน

(1) กำหนดโจทย์ปัญหา/แบบฝึกหัดที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาในสถานประกอบการสปา และการอาศัยหลักการสปาในการรักษาดูแลตนเอง เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ผลและแปลผลจากการคำนวณนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง

ค. วิธีการประเมิน

(1) การอภิปรายกลุ่ม ในชั้นเรียน

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน ภาคบรรยาย

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้การสอนและสื่อที่ใช้	ผู้สอน
1	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำรายวิชา การเรียนและการประเมินผล - บทนำ ความหมาย ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ ประเภทการบริการในสปา 	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการสอน 	ผศ.ดร.สรวิทย์ รุจิวิวัฒน์
2	ประเภทของสปาแบบต่างๆ <ul style="list-style-type: none"> - Club spa - Day spa - Hotel and resort spa - Cruiseship spa - Mineral spring spa - Destination spa - Medical spa 	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการสอน 	ผศ.ดร.สรวิทย์ รุจิวิวัฒน์

3	<p>การบริหารการจัดการสปา และ จริยธรรมการประกอบการสปาเพื่อ สุขภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทนำ - การวางแผนการตลาด - การวิเคราะห์ความได้เปรียบ ทางการแข่งขัน - การสร้างแรงกระตุ้นเพื่อให้มีการใช้ บริการ - การจัดโครงสร้างองค์กรและการ กำหนดภาระหน้าที่ของบุคลากร - การจัดทำมาตรฐาน การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน - จริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพ สปา - จริยธรรมของนักธุรกิจ - บรรษัทภิบาล 	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่าง อาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการ สอน 	<p>ผศ.ดร.สรุวุฒิ รุจิวิวัฒน์</p>
4	<p>ผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในงานสปา</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทนำ ความหมายของผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ ในสปา - ประเภทของเครื่องสำอางที่ใช้ ในสปา - ข้อคำนึงในการเลือกใช้ เครื่องสำอางอย่างปลอดภัย - การจัดการด้านความปลอดภัยใน การใช้เครื่องสำอาง เครื่องมือและ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในสปา 	4	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่าง อาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการ สอน 	<p>ผศ.ดร.สรุวุฒิ รุจิวิวัฒน์</p>
5	<p>ความงามและการทำทรีทเมนท์</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทนำ - การทำทรีทเมนท์หน้า - การทำทรีทเมนท์ตัว - การทำทรีทเมนท์บริเวณอื่นของ ร่างกาย 	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่าง อาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการ สอน 	<p>น.ท.พญ.อรุวรรณ กิจเชวงกุล</p>

6	<p>Medical spa</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายของ medical spa - ประเภทบริการใน medical spa - วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ใน medical spa <p>การรักษาสุขภาพแนวโฮลิสติก</p>	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการสอน 	น.ท.พญ.อรุวรรณ กิจเซวกุล
7	<p>กฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการสปาและการสอบเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติสถานบริการสปา - ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับมาตรฐานสถานที่ประกอบการสปา - การควบคุมดูแลสถานประกอบการสปา - การสอบเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสปา 	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการสอน 	ภญ. จิตราวรรณ วิทยานันท์
8	<p>โภชนบำบัดและการบำบัดแบบอื่นๆ ภายในสปา</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทนำ ความหมายของโภชนบำบัด - แนวคิดเรื่องอาหารแบบต่างๆ - ทฤษฎีโบราณว่าด้วยรสชาติ - หลักการบริโภคตามหลักการแพทย์แผนไทยและตาม ธาตุเจ้าเรือน - อาหารพื้นบ้านของไทย 4 ภาค 	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการสอน 	อ.ดร. ศุภวรรณ พงศ์พัฒน์วุฒิ
9, 10	<p>กายวิภาคสรีรวิทยา กล้ามเนื้อ ระบบประสาทระบบไหลเวียนเลือดและน้ำเหลืองที่เกี่ยวข้องกับการรักษา</p>	4	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - การมอบหมายงานให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศ - ใช้สื่อประสม 	อ.ธิดารัตน์ อร่ามวัฒน์ชัย

11, 12	<p>หลักการและการใช้ธรรมชาติบำบัด</p> <p>หลักการและการให้บริการสวดคนบำบัด</p> <p>(Aromatherapy)</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักการผสมน้ำมันหอมระเหยเพื่อใช้ในการรักษา - หลักการเลือกกลิ่นน้ำมันหอมระเหย - หลักการเจือจางน้ำมันหอมระเหย - การให้บริการสวดคนบำบัดแบบต่างๆ <p>หลักการและการให้บริการทางวารีบำบัด (Hydrotherapy)</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักการใช้วารีบำบัดในการรักษา - ตัวอย่าง การใช้วารีบำบัดในการรักษา - ผลของการใช้วารีบำบัดต่อระบบสรีรวิทยา 	4	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - การมอบหมายงานให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศ - ใช้สื่อประสม 	อ. ดร. เพ็ญศรี เจริญสิทธิ์
13, 14	การนวดไทยและการนวดผสมผสาน	4	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - การมอบหมายงานให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศ - ใช้สื่อประสม 	อ.ฉัตรณรงค์ พุ่มทอง (คณะสาธารณสุขศาสตร์)
15	นวัตกรรม เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ในสถานประกอบการสปา	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - การมอบหมายงานให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศ - ใช้สื่อประสม 	อ.ภญ. วัชรภรณ์ ตั้งประดิษฐ์

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ *	วิธีการประเมิน	สัดส่วนที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
1.1, 1.2, 1.4	(1) ความตรงต่อเวลาในการเข้าเรียนและจำนวนครั้งการเข้าเรียนโดยจัดให้มีการตรวจสอบการเข้าเรียน (2) สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของผู้เรียน (เช่น การซักถามและตอบคำถามผู้สอน)	- ตลอดภาคการศึกษา	- การใส่ใจ เข้าเรียน 10%
2.1, 2.2, 2.3; 3.1, 3.4	ประเมินผลจากผลการสอบข้อเขียนและปฏิบัติการในการสอบกลางภาคและปลายภาค	- สัปดาห์สอบกลางภาค - สัปดาห์สอบปลายภาค	- สอบภาคบรรยายกลางภาค : 48% ของคะแนนรวม - สอบภาคบรรยายปลายภาค : 42% ของคะแนนรวม

* อ้างอิงจากหมวดที่ 4

3. การประเมินผล

(3.1) การแบ่งสัดส่วนคะแนน

1. ภาคบรรยาย รวม 90% แบ่งเป็น

1.1 สอบกลางภาค (14 คาบบรรยาย) รวม 48% ดังนี้

- บทนำ ความหมาย ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ ประเภทการบริการในสปา 6%
- ประเภทของสปาแบบต่างๆ 6%
- การบริหารการจัดการสปา และจริยธรรมการประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ 6%
- ผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในงานสปา 12%
- ความงามและการทำทรีทเมนท์ 6%
- Medical spa 6%
- กฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการสปาและการสอบเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ 6%

1.2 สอบปลายภาค (16 คาบบรรยาย) รวม 42% ดังนี้

- โภชนบำบัดและการบำบัดแบบอื่นๆ ภายในสปา 6%
- กายวิภาคสรีรวิทยา กล้ามเนื้อ ระบบประสาทระบบไหลเวียนเลือดและน้ำเหลืองที่เกี่ยวข้องกับการรักษา 12%

- หลักการและการใช้ธรรมชาติบำบัด 12%
- หลักการและการให้บริการสวดคนธบำบัด (Aromatherapy)
- หลักการและการให้บริการทางวาริบำบัด (Hydrotherapy)
- การนวดไทยและการนวดผสมผสาน 12%
- 2. งานมอบหมาย/ การเข้าเรียน 10%

(3.2) การพิจารณาระดับผลการเรียน ใช้เกณฑ์การพิจารณาแบบอิงเกณฑ์

คะแนน	ระดับผลการเรียน	คะแนน	ระดับผลการเรียน
80.0 – 100.0	A	60.0 – 64.9	C
75.0 – 79.9	B ⁺	55.0 – 59.9	D ⁺
70.0 – 74.9	B	50.0 – 54.9	D
65.0 – 69.9	C ⁺	< 50.0	F

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำราและเอกสารหลัก

- วัชรา เปรมหัตถกิจ. สปาอย่างครบวงจร. สำนักพิมพ์ทอง. นนทบุรี. 2550.
- กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. มิถุนายน. 2547.
- เอกสารประกอบการอบรมผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพครั้งที่ 2. 1 มีนาคม 2548.
- NSJ. Nail Academy. Nail Care & Nail Art. เล็บสวยสุขภาพดี มีศิลปะ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น. 2550.
- ศิริวรรณ สุทธิจิตต์. ผลิตภัณฑ์สุขภาพเพื่อสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. The Knowledge Center. กรุงเทพมหานคร. 2550.
- สุนีย์ จันทรสกา. รส อาหารไทยและเครื่องดื่มสมุนไพร ในการอบรมการจัดการสปาเพื่อสุขภาพ. เชียงใหม่. 26 กรกฎาคม 2548.
- วรันยา พวงวงศ์. องค์ความรู้เกี่ยวกับสปา ในโครงการอบรมการจัดการสปาเพื่อสุขภาพ. 25-29 กรกฎาคม 2548. ณ.โรงแรมล้อยัลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่.

- ภคิน รักแตงาม และ วัจน์ สว่างแจ่ม. ชมรมธุรกิจสปาจังหวัดภูเก็ต. จรรยาบรรณผู้ประกอบการวิชาชีพสปา ใน คู่มือดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ. โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก. มิถุนายน. 2547.
- พรนพ พุกกะพันธ์. จริยธรรมทางธุรกิจ. ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2545. หน้า 252.
- Jacob Vadakkanchary. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “ธรรมชาติบำบัด” สถาบันการแพทย์แผนไทย. กรมการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. มิถุนายน. 2546.
- ชุมศักดิ์ พุลาภาพงษ์. มะเร็งกับธรรมชาติบำบัด. นิตยสารใกล้หมอ. 23(6). มิถุนายน. 2542.
- สุรพจน์ วงศ์ใหญ่. เอกสารประกอบการบรรยายการประชุมวิชาการกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเรื่อง “Aromatherapy”. สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี. มกราคม. 2548.
- ประพันธ์ พงศ์คนนิทานนท์. เอกสารประกอบการบรรยายสัมมนาวิชาการแพทย์ทางเลือก ครั้งที่ 2 เรื่อง “การดูแลผู้ป่วย ปวดหลัง ปวดเอวด้วยการแพทย์ผสมผสาน”. สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี. มีนาคม. 2549.
- ประโยชน์ บุญสินสุข. คัมภีร์วาริบำบัด. เอส พี การพิมพ์. กรุงเทพมหานคร. 2549
- จิรวรรณ วิทยานันท์. เอกสารประกอบการสอน “กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสปาและการสอบเป็นผู้ดำเนินการสปา”. กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก. 2551.

2. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

- กองควบคุมเครื่องสำอาง. เอกสารเผยแพร่ คำแนะนำเกี่ยวกับประเภทของเครื่องสำอาง ตามกฎหมาย. วันที่ 1 เมษายน 2543.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, สมาคมสปาไทย, สมาคมสปาภูเก็ต, สมาคมสปาสมุยและสมาคมสปาเชียงใหม่. คู่มือผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. มิถุนายน, 2547.

3. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

-

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

- 1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยผู้เรียน**
 - แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา
 - การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
 - การสังเกตจากพฤติกรรมของผู้เรียน
- 2. กลยุทธ์การประเมินการสอน**
 - การร่วมสังเกตการณ์การสอนของผู้สอน
 - แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา
 - ผลการสอบ
- 3. การปรับปรุงการสอน**
 - สัมมนาการจัดการเรียนการสอน สรุปปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไขเมื่อสิ้นสุดการสอน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการปรับปรุงรายวิชาในภาคการศึกษาต่อไป
- 4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในรายวิชา**
 - การตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยตรวจสอบข้อสอบ วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม
- 5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา**
 - ปรับปรุงรายวิชาตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ ให้สอดคล้องกับการสภาวะการณ์ปัจจุบัน และการนำไปใช้ได้จริง